

Praat niet over verre zeeën

Verhalen uit Guinee-Bissau

Auteurs: opgetekend door Eva Kipp, neergeschreven door Remco Ekkers

L E E S									
L A V T	Leeservaring								
	A	B	C	D	E	F	G	H	
	AVI								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Thema									
andere culturen									
Toegekend door KPC Groep te 's-Hertogenbosch									

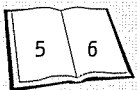
Genre: volksverhalen

Aantal bladzijden: 118

1 Korte inhoud

(De teksten met een grijze achtergrond komen uit het boek. De paginacijfers staan erbij.)

Remco Ekkers schreef een inleiding op het boek, waaruit ook de inhoud duidelijk blijkt:

Inleiding

De bewoners van een dorp zitten samen om een vuur. Om hen heen is het donker. Een koehoorn met drank wordt rondgegeven. Het heeft allang niet meer geregend. Iemand vraagt: 'Waarom regent het niet? De oogst gaat mislukken.' En dan vertelt iemand anders een verhaal en geeft antwoord op de vraag waarom na grote droogte zware regens vallen en hoe Orebok Ocoto laat merken dat hij de machtigste is. In dat verhaal komt een haas voor die met Orebok Ocoto durft te praten.

Een luisteraar kent een ander verhaal over de haas: waarom hij lange oren heeft. 'Vertel, vertel!' roepen zijn dorpsgenoten en hij vertelt over de ijdele haas.

'Maar de haas is ook heel slim,' zegt een derde en hij vertelt over de wolf en de haas. Zo gaat het door. Ze blijven tot diep in de nacht om het vuur zitten en pas als het vuur dooft, gaan ze naar huis om te slapen.

Om zo'n vuur zat ook Eva Kipp. Zij had de taal van de dorpelingen geleerd en ze probeerde alles goed te onthouden. Zij wist dat de mensen die verhalen vertellen om elkaar uit te leggen hoe alles is zoals het moet zijn. Terwijl ze vertellen aan en luisteren naar elkaar, voelen ze dat ze bij elkaar horen en dat ze elkaar in moeilijke tijden moeten helpen. Ze zijn trots dat ze in hun eigen dorp wonen. De jongeren leren van de ouderen hoe ze moeten leven. Ze leren

bijvoorbeeld dat het nog niet zo gek is als je ouders een man of vrouw voor je uitzoeken. Die ouderen hebben meer levenservaring en zij weten dat schone schijn vaak bedriegt. Soms is het beter om eigenwijs te zijn en te doen wat je zelf wilt, omdat je voelt dat dát de goede weg is. Als je haast hebt en een oud vrouwtje vraagt je hulp, is het toch het beste om haar te helpen en niet door te rennen. Zij kan je een raad geven die je nou net nodig had. Zulke verhalen vertellen ze in Guinee-Bissau bij het vuur.

Eva vertelde ze aan Remco Ekkers en die schreef ze op, zodat jullie ze nu kunnen lezen. En Eva zelf maakte er passende tekeningen bij.

Tot zover de inleiding. *Praat niet over verre zeeën* is een boek met verhalen uit Afrika, uit Guinee-Bissau om precies te zijn. Op het kaartje bij de inleiding (hieronder ook opgenomen) kunnen de kinderen zien waar dat land ligt.

Eva Kipp was er, leerde de taal, luisterde naar de bewoners en vertelde de verhalen door aan Remco Ekkers. Zo gaat het ook in Guinee-Bissau. De verhalen worden aan elkaar doorverteld, van generatie op generatie, zittend rond een vuur. Verhalen met wijze lessen, verhalen die verschijnselen uit de leefwereld van de mensen verklaren. Doordat ze steeds weer opnieuw verteld worden hoeven ze niet opgeschreven te worden. Je leert ze vanzelf kennen door te luisteren, keer op keer. En dan kun je ze ook vertellen. Verhalen heb je altijd bij je, je hoeft geen boek mee te dragen.

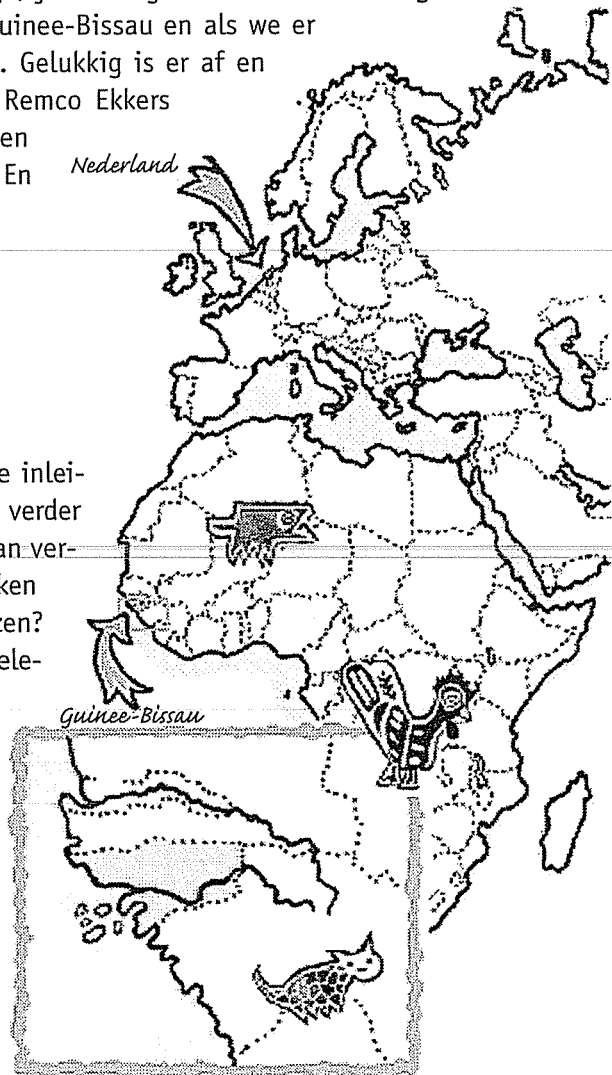
Maar... we komen niet allemaal in Guinee-Bissau en als we er al zijn dan verstaan we de taal niet. Gelukkig is er af en toe iemand die ze opschrijft. Zoals Remco Ekkers deed. Zo kunnen we toch kennis nemen van verhalen uit andere culturen. En ervan genieten en leren.

2 Villa-aspecten

2a Inleidend tekstje

Wanneer u met de kinderen over deze inleiding spreekt voordat ze het boek verder lezen, zet ze dan eens op het spoor van vergelijking. Kennen ze verhalen die lijken op de verhalen die ze in dit boek lezen? Hebben ze wel eens een ander boek gelezen met verhalen uit andere culturen? Wat is hetzelfde? Wat is anders? Kunnen ze een voorkeur voor bepaalde verhalen uitspreken?

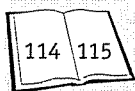
Guinee-Bissau is een Afrikaans land dat niet zo bekend is. Laat de

kinderen in een atlas, een encyclopedie of op internet eens op zoek gaan naar informatie. Kunnen ze iets vinden over de geschiedenis van het land? Uit welke groepen de bevolking bestaat? Welke verschillende talen er gesproken worden en wat de reden daarvan is? In de inleiding schrijft Remco Ekkers dat Eva Kipp de taal van de dorpelingen leerde. In welke taal zijn de verhalen dan verteld? En in welke waarschijnlijk niet? (de 'vreemde' taal van de machthebbers uit Europa)

2b Villa Alfabet

Taalkamer

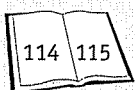
Als je kunt praten, kun je vertellen. Als je oren hebt, kun je luisteren. Naar verhalen over hogere machten, over waarom de dingen zijn zoals ze zijn, over hoe goed het is om slim, gehoorzaam of juist eigenwijs te zijn.

Kun je aan de taal in dit boek zien dat de verhalen opgetekend zijn uit de mond van vertellers?

Bij het vertellen van verhalen gebruik je andere taal dan bij het schrijven van verhalen. *Praat niet over verre zeeën* bevat verhalen die oorspronkelijk mondeling zijn overgeleverd en later zijn opgeschreven. Waaraan kun je zien dat de verhalen oorspronkelijk mondeling verteld werden? De volgende aspecten kunnen genoemd worden:

- de verhalen zijn in het algemeen kort;
- korte zinnen;
- veel dialogen;
- een directe verteltrant met weinig beschrijvingen (rechttoe rechtaan verhalen).

Kunnen de kinderen deze aspecten noemen? Noemen ze nog andere?

Gevoelenskamer

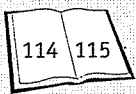
Ouderen voeden jongeren op. Zo is het toch? In Guinee-Bissau doen ze dat vooral door het vertellen van verhalen. De jongeren ontdekken er de wijsheden in die de ouderen hun mee willen geven. Welke wijze les sprak jou het meeste aan? Dat geduld wint van kracht (*De kameleon*), dat je samen méér bent dan ieder afzonderlijk opgeteld (*De ogen, de oren, de neus en het hoofd*)? Een andere?

Verhalen vertellen is een indirecte manier van opvoeden. In een informele sfeer, gezeten rond het vuur, worden wijze lessen doorverteld. Verpakt in belevenissen van dieren, geesten en 'mensen uit een dorp'. Zo beginnen veel verhalen ook: 'Er was eens een klein vogeltje', 'Er was eens een man die een mooie dochter had', 'Er woonde in een klein dorpje een oude, ziekelijke man', 'Heel vroeger, eeuwen geleden, wilden de wezens die op aarde woonden zich in groepen verdelen om zo beter te kunnen leven'.

Wat vinden de kinderen van deze manier van opvoeden? Wordt dat in hun familiekring ook nog zo gedaan af en toe? Of zijn wij het vertellen van verhalen met een wijze les verleerd? Zou het vooral voorkomen in culturen waar de generaties nog dicht bij elkaar leven? Vaders en moeders, grootouders en kinderen wonen in Afrika vaak in hetzelfde huis.

Welke wijze les hebben de kinderen gekozen als degene die hun het meest aansprak? Laat ze, als ze moeilijk een keus konden maken, de verhalen *De kameleon* en *De ogen, de oren, de neus en het hoofd* nog eens lezen en beargumenteren welke van de twee het beste wordt gevonden.

Denkzolder

Op een bepaalde manier hebben de volgende woorden te maken met de verhalen die je las:

wijze lessen – goedgelovigheid – slimheid – wreedheid – dood – ‘menselijke’ dieren – wraak – toveren – macht – rivalen.

Waar denk je nu aan bij deze woorden?

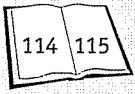
Kwamen er nog andere bij je op tijdens het lezen van de verhalen?

De hier genoemde woorden hebben alle te maken met de verhalen. Wijze lessen zitten bijna in alle verhalen verborgen. Goedgelovigheid is een eigenschap die je duur kan komen te staan. Slimheid is handig, maar loont niet altijd. Wreedheid is een aspect dat cru kan overkomen, evenals dood en wraak, maar het geeft ondubbelzinnige duidelijkheid.

Dieren die ‘menselijke’ eigenschappen vertonen geven aan dat de mensen in Afrika dicht bij de natuur leven. Toveren hoort bij het bovennatuurlijke van geesten. En macht uitoefenen en afrekenen met rivalen kunnen bij een samenleving horen om je staande te houden.

De kinderen hebben gelezen hoe deze aspecten in Guinee-Bissau voorkomen in de verhalen en begrijpen wellicht welke rol ze in de samenleving daar spelen of gespeeld hebben. Op welke wijze gaan wij in onze cultuur om met deze begrippen? Zijn sommige hier niet taboe?

Afrikaanse volken staan dichter bij de natuur. Dichter bij de natuur staan betekent dat je veel meer en andere zintuigen moet inschakelen om je staande te houden dan in onze samenleving. Dat heeft ook invloed op de manier van opvoeden. Bij ons wordt veel uitgelegd, gepraat, geredeneerd. De dorpelingen in de verhalen van *Praat niet over verre zeeën* laten zien wat goed en kwaad is. Zij gebruiken daar vooral beelden bij die ontleend zijn aan het leven zoals zich dat aan hen voordoet en zoals dat door hen geïnterpreteerd wordt. Zo ontstaan de verhalen met een boodschap. Vinden de kinderen de boodschap in de Afrikaanse verhalen duidelijk? Kunnen ze aan de woorden in de Denkzolder nog andere toevoegen?

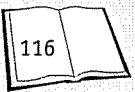

Schrijfplek

Vakantie op de Veluwe. Het is avond. De zon is achter de bomen gezakt. Met een paar vrienden zit je voor de tent. Muggen steken in je blote benen. Je zegt: *Weten jullie waarom de eekhoorn een pluimstaart heeft?* Vertel, schrijf op!

Op de schrijfplek worden de kinderen uitgenodigd om zelf een verhaal te bedenken in de trant van een uit het boek. Hier bijvoorbeeld een 'waarom'-verhaal. Lukt het om de Afrikaanse verhalen te verplaatsen naar Nederland? Misschien lukt het ook om een 'wijze les'-verhaal te bedenken. Heeft de verplaatsing naar Nederland gevolgen voor taalgebruik en sfeer van de verhalen? Kunnen ze de stijl die past bij opgeschreven mondeling vertelde verhalen treffen? Bespreek in dit verband de aspecten die genoemd zijn bij het commentaar op de Taalkamer.

Remco Ekkers schreef een e-mail aan de lezers van *Praat niet over verre zeeën*:

Van: <remco.ekkers@hetnet.nl
(of mail via: villa@maretak.nl)

Aan: <alle lezers van 'Praat niet over verre zeeën'>

Hoi lezers,

Op een dag in de winter zag ik op de markt een haringkraam. Het sneeuwde, maar de marktkooplui waren opgewekt bezig hun vis aan te prijzen. Een man was haringen aan het schoonmaken, een andere man haalde vissen door het beslag en liet ze in de kokende olie zwemmen tot ze een knapperig korstje kregen. De zoute haringen lagen klaar om bij de staart gepakt te worden. Het sneeuwde en de haringen waren koud. Hoe vind je haringen in sneeuw? dacht ik. Lekker koud? Thuis schreef ik een gedicht. Ik dacht aan haring in tomatensaus. Later schreef ik nog meer gedichten. Ik maakte er een boekje van en een jaar later kreeg ik er een zilveren griffel voor. Er volgden nog meer boekjes: 'Praten met een reiger', 'Van muis tot minaret', 'De geur van tijd' en 'Hoe word je beroemd?'

Op een andere dag kwam Eva en zij vertelde mooie verhalen. Ik schreef ze op.

Zij maakte er tekeningen bij en we stuurden het boekje op. Dat heb je nu in je handen en je kunt het lezen.

Ik ben nu bezig met een boek over waar de donder en bliksem vandaan

komt. Het zijn verhalen uit IJsland, over reuzen en Asen. Het heet 'De man met de hamer'.

Wil je meer weten? Stuur dan een mailtje met je vraag naar:
remco.ekkers@hetnet.nl

Met hartelijke groet,

Remco

In een gesprek met de kinderen over de e-mail kunnen de volgende elementen aan de orde komen:

In het eerste deel van zijn e-mail vertelt Remco Ekkers hoe iets, dat hij op straat ziet, hem gedichten laat schrijven. Al associërend komt hij van haringen, haringen in de sneeuw (zout?), haring in tomatensaus, thuis tot een gedicht. Zo komt hij op ideeën voor gedichten en boeken. Begrijpen ze dat alledaagse beelden in de ogen van een schrijver of dichter aanleiding kunnen geven tot een gedicht of verhaal?

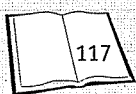
Hebben de kinderen andere boeken van Remco Ekkers gelezen? Welke van de hier genoemde? Laat hen erover vertellen en laat overeenkomsten en verschillen aangeven met *Praat niet over verre zeeën*.

Hoe *Praat niet over verre zeeën* tot stand kwam beschrijft hij in het tweede deel.

In het derde deel vertelt hij bezig te zijn met een boek dat weer verhalen bevat uit een andere cultuur, namelijk de IJslandse. Er is een overeenkomst te verwachten met *Praat niet over verre zeeën*. Immers: 'Ik ben nu bezig met een boek over waar de donder en bliksem vandaan komt.' Ook hier weer een 'verklaring' voor een verschijnsel uit de natuur. *De man met de hamer* zal te zijner tijd ook verschijnen in Villa Alfabet.

2c Vragen naar aanleiding van de Villaatjes

Na de hoofdstukken 4, 12, 22 en 32 staan in het boek de Villaatjes afgedrukt. De vragen die daarbij horen staan achter in het boek. Hieronder zijn ze weergegeven. Als u met de kinderen over het boek praat nadat ze het hebben uitgelezen, neem dan een selectie uit de vragen met hen door. Laat in eerste instantie de kinderen kiezen over welke vragen ze willen praten. Vraag dóór als er niet zo veel uitkomt. Vraag vooral weer naar eigen ervaringen en gevoelens in situaties die de kinderen zelf hebben meegemaakt. U kunt er ook voor kiezen om de vragen meteen te bespreken als de hoofdstukken waarop de vragen betrekking hebben, gelezen zijn.

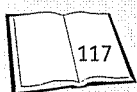
Over soorten verhalen, na hoofdstuk 4, bladzijde 17

Je hebt nu vier verhalen gelezen. De eerste twee zijn anders dan het derde en vierde. Antwoorden krijgen op 'waarom'-vragen en wijze lessen verpakt in een verhaal, daar gaat het om. Als je

nieuwsgierig bent lees je eerst de 'waarom'-verhalen, dat zijn de verhalen 1, 2, 7, 8, 13, 16 en 24. Als je een lesje wilt leren, lees dan de andere.

Bij deze vraag worden de kinderen gewezen op de twee typen verhalen in het boek. Verhalen waarin een verklaring wordt gegeven voor verschijnselen in de natuur en verhalen die aanzetten tot denken, omdat ze een wijze les bevatten. Wanneer ze verhalen van één bepaald type willen gaan lezen kunnen ze nu hun keuze bepalen.

Over soorten mensen, na hoofdstuk 12, bladzijde 35

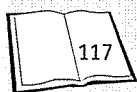
Er bestaan twee soorten wezens: de 'eerst-zien-en-dan-geloven'-mensen en de 'ontdekkers-van-verre-zeeën'. Wat ben jij er voor één? Kun je ook beiden tegelijk zijn? Ken je voorbeelden van mensen die door hun reizen naar verre zeeën de wereld veranderden?

Hier gaat het om twee typen wezens (dieren in de verhalen, verwijzend naar typen mensen). Enerzijds de avontuurlijke, die alles willen onderzoeken en ontdekken: de 'ontdekkers van verre zeeën'. Anderzijds de nuchtere, die niets geloven zonder het met eigen ogen gezien te hebben. Tot welk type behoren de kinderen? Kunnen ze aangeven waarom ze dat van zichzelf vinden? Kunnen ze voorbeelden geven van situaties waar dat duidelijk uit is gebleken?

Kennen ze mensen die overduidelijk tot een type behoren? (de ongelovige Thomas, Willem Barentsz, Galilei)

De 'putkikker' geloofde de 'zeekikker' niet, kunnen de kinderen zich dat voorstellen? Als je het verhaal van een ander niet gelooft, kan het dan toch leuk zijn om ernaar te luisteren?

Kunnen ze zelf iets vertellen wat echt gebeurd is, maar niet geloofd werd? Of kunnen ze zelf iets fantaseren dat misschien wel echt bestaat, maar misschien ook niet, wat de ander doet twijfelen?

Over wijze lessen, na hoofdstuk 22, bladzijde 60

Een visser die een plan maakt. Weet wat je zegt! Wat je ook doet, doe het goed. De laatste drie verhalen bevatten wel heel wijze lessen. Ben jij het daar mee eens?

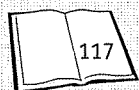
Welk antwoord gaf je op de vraag welke van de drie zonen het nuttigste werk deed?

Wat vinden de kinderen van de lessen die gegeven worden in de laatste drie verhalen? Zijn ze het eens met de conclusies die getrokken worden? Wijs op het volgende gegeven dat in de verhalen *De drie vissers* en *Vakwerk* een rol speelt: het houden van een wedstrijd om een geschil te beslissen of een lastige kwestie op te lossen. De visser die een plan had werd de winnaar, de les is duidelijk. In *Vakwerk* leverden de zonen alle drie een uitzonderlijke prestatie. Maar wie deed nu het nuttigste werk? Eieren onder

een moedervogel vandaan halen kan zorgen voor voedsel. Uitstekend overweg kunnen met een geweer eveneens. Heel goed kunnen naaien levert nuttige kleding op. Wat zouden de mensen in Guinee-Bissau het nuttigst vinden? Is de andere manier van leven in een andere omgeving van invloed?

Wat vinden de kinderen het nuttigst? Of is het een vraag waarop geen antwoord mogelijk is en is dat juist de bedoeling van het verhaal?

Over verhalen over de liefde, na hoofdstuk 32, bladzijde 89

Ben je verliefd? Weet je al met wie je gaat trouwen? Hoe zou je het vinden als je familie een bruid of bruidegom voor je uitkiest? Of als er een wedstrijd wordt uitgeschreven en de winnaar krijgt jouw hand? Wat doe jij als je meer dan één aanbieder hebt? Lees erover in de laatste acht verhalen.

De opmerkingen over de liefde geven een vooruitblik op de inhoud van enkele verhalen die gaan komen. Door ze nu al te overdenken wordt bereikt dat de kinderen de probleemstelling in de verhalen op zichzelf gaan betrekken: 'Wat als ik in deze situatie terecht zou komen?' Ook hier weer het gegeven van een wedstrijd om een dilemma te beslechten, in *De huid van de vlo*.

3 Extra Verdieping

3a Praten over taal en gevoel

Gevoelens komen in de verhalen van *Praat niet over verre zeeën* vaak op een bijzondere manier voor. In deze volksverhalen kan een behoorlijke portie wreedheid zitten. Lijfstraffen zoals stokslagen, martelingen en hoofden afhakken zijn zaken waar niet lang naar gezocht hoeft te worden. Laat overigens deze beschrijvingen van 'wrede' handelingen eens vergelijken met de inhoud van sommige sprookjes uit onze westerse cultuur. Ook daarin komen ze voor.

Wijs de kinderen op de manier waarop ze beschreven zijn. De gebeurtenissen worden eerder 'geregistreerd', zonder inleving in gevoelens, dan dat ze beschreven worden. Het ontbreken van directe emotionele betrokkenheid zorgt ervoor dat de 'wreedheden' beter te verdragen zijn.

Het taalgebruik is heel direct. Er worden geen uitgebreide beschrijvingen gegeven. In korte, kernachtige zinnen wordt een gebeurtenis, een wens, een situatie neergezet. Al na twee, drie zinnen van een verhaal weet je waar het over gaat en ontrolt het verloop zich. Anders dan in boeken waarin belevenissen van hoofdpersonen centraal staan, hun reacties op elkaar en gebeurtenissen worden beschreven, ontwikkelingen in gevoelens een rol spelen, gaat het in deze korte verhalen vooral om lessen die je kunt leren. Of verklaringen die gegeven worden voor bepaalde verschijnselen in de natuur. Dit houdt in dat het taalgebruik bijvoorbeeld nauwelijks poëtisch is. Duidelijkheid, daar gaat het vooral om. De luisteraar-lezer moet meteen kunnen begrijpen wat de essentie is en niet worden afgeleid door bloemrijke taal. Metaforen in een verhaal dat op zich een

metafoor is, kunnen de boodschap vertroebelen.

Daarom hier geen voorbeelden van mooie of verrassende taal. Geen taal die extra aandacht krijgt vanwege een treffende verwoording van gevoel.

Wel geven we hier de suggestie om de kinderen zelf taal te laten gebruiken. Laat ze eens proberen om de inhoud van verhalen te vangen in één zin. Verwoorden van de wijze lessen levert misschien zinnen op die lijken op een spreekwoord of gezegde. Bij sommige verhalen is wellicht een bekend spreekwoord of gezegde van toepassing. Het verwerkingsblad 4d In één zin, kan hierbij gebruikt worden.

3b Kennis van genres

Verhalen die mondeling overgeleverd worden behoren tot de volksliteratuur. Eeuwenlang soms zijn ze van generatie op generatie door vertellers doorgegeven. Zolang ze niet op schrift stonden konden vertellers er eigen interpretaties aan geven. Zo weten we nooit zeker of de versies die uiteindelijk opgetekend werden wel de originele inhoud bevatten. Maar dat is geen bezwaar! Kenmerk van mondeling overgeleverde verhalen is juist dat ze bezit van de vertellers en luisteraars, van iedereen, zijn.

Ook werd degene die de verhalen opschreef soms als de auteur ervan beschouwd. Zo denken sommigen dat Homerus, die de 'Ilias' en de 'Odyssee' op schrift stelde, niet de oorspronkelijke auteur is, maar dat ze daarvoor al lang voortleefden in de mondelinge traditie.

Wat we van *Praat niet over verre zeeën* in ieder geval weten is dat Remco Ekkers de verhalen opschreef en dat Eva Kipp ze gehoord heeft van vertellers in Guinee-Bissau! De mogelijkheid bestaat dat mondeling overgeleverde verhalen 'vergeten' worden. Vooral in een samenleving waarin vertellen steeds minder voorkomt. Vinden de kinderen het belangrijk dat de verhalen dan worden opgeschreven? Zo blijven ze bewaard. Kunnen ze ook een nadeel noemen van vastleggen op schrift? Bijvoorbeeld dat de verhalen niet meer 'meebewegen' met de opvattingen van de vertellers, die op hun beurt weer veranderingen in tijdgeest weerspiegelen.

Wat vinden de kinderen van de vertelcultuur zoals die ook in *Praat niet over verre zeeën* tot uiting komt? Worden er in hun familie nog verhalen verteld? Door wie? Vader, moeder, grootouders? En als dat het geval is, waar gaan die verhalen dan over? Zijn het herinneringen aan gebeurtenissen, of gaat het ook om verhalen die een wijze les bevatten, zoals in *Praat niet over verre zeeën*? Is er iemand in de familie die heel goed kan vertellen? Wat maakt dat de kinderen graag naar deze verteller luisteren? En als niemand in de familie verhalen vertelt, wordt die functie dan overgenomen door boeken, de leerkracht op school, de televisie misschien? Wat heeft de voorkeur van de kinderen?

Tot de volksliteratuur behoren meerdere soorten verhalen: het epos of heldendicht, de mythe (verhalen over bovennatuurlijke wezens in de oertijd), de sage (een meestal met allerlei fantasieën aangevulde versie van een historische gebeurtenis), de legende (veelal godsdienstige verhalen over heiligen, martelaren en wonderen die gebeurd zijn) en sprookjes.

Laat de kinderen zich eens verdiepen in de verschillende soorten verhalen uit de volksliteratuur die hierboven genoemd zijn. Probeer van ieder type een voorbeeld te laten lezen. Wellicht kunnen ze een werkstukje maken, waarin de verhalen uit *Praat niet over verre zeeën* worden vergeleken met deze soorten. Welke verhalen hebben kenmerken van een mythe, een sage of legende?

3c Praten over illustraties

Wanneer het Boekprofiel is ingevuld, neemt u dit erbij. Vond hij/zij de tekeningen van Eva Kipp goed passen bij het verhaal? Laat de kinderen hun antwoorden en keuzes toelichten. Vinden ze het niet jammer dat de tekeningen binnenin enkel zwart-wit zijn? Op de omslagtekening komen de verschillende dieren en motieven juist door het kleurgebruik nog feller over.

Naast volksliteratuur is primitieve kunst een aspect van volkscultuur. Laat de kinderen in een encyclopedie of op internet eens artikelen en afbeeldingen van primitieve kunst opzoeken. Lijken de afbeeldingen die ze gevonden hebben op de illustraties die Eva Kipp maakte bij *Praat niet over verre zeeën*?

Over de Afrikaanse volkskunst zullen ze vinden dat deze vooral voorkomt als beeldhouwkunst en op producten van kunstnijverheid als aardewerk, sieraden en textiel. Kleurige figuren die geïnspireerd zijn door patronen op de huid van reptielen en andere dieren, gestileerde mens- en dierfiguren zijn veel voorkomende motieven. Zijn deze kenmerken te herkennen in de tekeningen van Eva Kipp?

Vraag verder wat zij van de illustraties vinden, ook los van het verhaal. Spreekt de tekenstijl hen aan? De tekenstijl die gebaseerd is op de Afrikaanse volkskunst spreekt de meeste kinderen erg aan. Zelf zijn ze ook vaak bezig met het maken van kleurige patroontjes. Laat ze bij een verhaal uit *Praat niet over verre zeeën* waar geen illustraties bij staan er zelf een maken. Een kopie van het verhaal waar die tekening bijgeplakt wordt, maakt alles tot een geheel.

Ook bij de verwerking is een kopieerblad opgenomen (4e Afrikaanse illustraties), waarop de kinderen voorwerpen kunnen versieren met Afrikaanse motieven.

Op verzoek van Villa Verdieping schreef Eva Kipp hoe zij illustrator werd, wat de functie van illustraties in boeken volgens haar is, hoe ze aan illustraties werkt en tenslotte over het illustreren van *Praat niet over verre zeeën* (zie 4f Bericht van de illustrator).

Als u met de kinderen over de illustraties praat betreft u natuurlijk de brief van Eva Kipp daarbij. Vinden ze de keuze van de tekening die Eva maakt voor de omslag ook de goede? Is de bedoeling die Eva ermee had overgekomen?

4 Verwerking

Voor verdere verwerking is nog een aantal kopieerbladen opgenomen:

- 4a Boekprofiel;
- 4b Onder de loep;
- 4c Boekrecensie;
- 4d In één zin;
- 4e Afrikaanse illustraties;
- 4f Bericht van de illustrator;
- 4g Titelblad